

Nr 146.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen angående pension åt förre timmermannen Sven Andersson, förre båtsmanskorpralerna Carl Nyström Smälänning och Carl Jonsson Ljungström, förre båtsmannen Per Olof Johansson Fäste samt förre eldaren Olof Ingelssons hustru Sofia Charlotta Jönsson; gifven Stockholms slott den 29 mars 1912.

Under återopande af bilagda utdrag af statsrådsprotokollet öfver sjöförsvärens ärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå Riksdagen medgifva,

att en hvar af förre timmermannen Sven Andersson, förre båtsmanskorpralerna Carl Nyström Smälänning och Carl Jonsson Ljungström, förre båtsmannen Per Olof Johansson Fäste samt förre eldaren Olof Ingelssons hustru Sofia Charlotta Jönsson må under sin återstående lifstid uppbära pension å allmänna indragningsstaten att från och med år 1912 utgå till hvardera af Andersson och hustrun Ingelsson med 300 kronor samt till en hvar af de öfriga med 450 kronor årligen.

De till ärendet hörande handlingar skola Riksdagens vederbörande utskott tillhandahållas; och Kungl. Maj:t förblifver Riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro,
enligt Dess nådiga beslut:

GUSTAF ADOLF.

Jacob Larsson.

Utdrag af protokollet öfver sjöförsvärens ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 29 mars 1912.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern STAAFF,
 Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena grefve EHRENSVÄRD,
 Statsråden: PETERSSON,
 SCHOTTE,
 BERG,
 BERGSTRÖM,
 friherre ADELSWÄRD,
 PETRÉN,
 STENSTRÖM,
 LARSSON,
 SANDSTRÖM.

Departementschefen, statsrådet Larsson anförde härefter:

Angående
 pension åt
 förre timmer-
 mannen
 S. Andersson
 m. fl.

»Uti en vid 1911 års riksdag inom andra kammaren väckt motion (nr 264) föreslogo herr P. O. Lundell jämte två andra ledamöter, att Riksdagen måtte för hvar och en af timmermannen S. Andersson, eldaren O. Ingelsson samt f. d. kronobåtsmännen P. O. Fäste och C. J. Småläanning, hvilka deltagit i ångfartyget Vegas expedition åren 1878—1880, för hans återstående lifstid bevilja en årlig pension, att utgå efter det vederbörande uppnått 65 års ålder.

Rörande denna motion yttrade bankoutskottet i utlåtande (nr 18) följande. Utskottet ansåge visserligen särskilda omständigheter tala för att i förevarande fall något understöd beviljades ifrågavarande personer. Då emellertid utredning saknades, huruvida dessa personer redan erhållit eller måhända kunde komma i åtnjutande af understöd för sitt arbete i statens tjänst, hvilka omständigheter vore af betydelse för frå-

gans bedömande, hade utskottet ansett sig böra afstyrka bifall till föreliggande framställning. Utskottet hemställde alltså, att motionen icke måtte af Riksdagen bifallas.

Riksdagens bägge kamrar lämnade motionen utan bifall.

Då jag i öfverensstämmelse med den af bankoutskottet uttalade mening ansåg, att understöd från statens sida borde beredas dem af Vegas besättning under ifrågavarande expedition, hvilka däraf kunde vara i behof, anhöll jag hos amiralen m. m. A. A. L. Palander om hans medverkan för erhållande af utredning rörande de kvarlevande af underbefäl och manskap vid Kungl. flottan, som deltagit i nämnda expedition; och, sedan dylik utredning kommit mig tillhanda, anmodade jag i skrifvelse den 30 januari 1912 marinförvaltningen att inkomma med det yttrande och förslag i frågan, hvartill förhållandena kunde föranleda.

Efter att hafva införskaffat vissa upplysningar i ärendet har marinförvaltningen den 24 februari 1912 afgifvit underdånigt utlåtande och däri anført följande.

Marinförvaltningen.

Af handlingarna i ärendet framginge, att af det manskap, som deltog i ångfartyget Vegas ofvannämnda expedition, följande personer med visshet ännu lefde, nämligen förre eldaren Olof Ingelsson, förre timmermannen Sven Andersson, förre båtsmanskorpralerna Carl Nyström Smälänning och Carl Jonsson Ljungström, förre båtsmannen Per Olof Johansson Fäste samt numera flaggunderofficeren Otto Vilhelm Hansson; och inhämtades beträffande en hvar af dem här nedan angifna förhållanden.

Ingelsson, som vore född den 2 februari 1849, hade varit i tjänst vid flottan och på egen begäran därifrån erhållit afsked den 17 april 1897. Den 14 juni 1900 hade Ingelsson anställts som daglönare vid flottans härvarande varf, men sedan den 15 maj 1911 varit för sinnessjukdom sjukskrifven. Ingelsson, som intagits å Stockholms stads allmänna försörjningsinrättning, vore, på sätt ett af läkaren därstädes Emil Olson den 8 februari 1912 utfärdadt intyg utvisade, på grund af kronisk sinnessjukdom för lifstiden oförmögen att med arbete förvärfva sitt lifsuppehälle. Ingelssons hustru Sofia Charlotta Jönsson vore bosatt i Karlskrona, född år 1843 och välfrejdad samt befunne sig i behöfvande lefnadsvillkor. Makarna Ingelsson ägde en son, hvilken såsom sinnessjuk vårdades å Lunds hospital.

Andersson, som vore född den 4 augusti 1847, hade varit i tjänst vid flottan samt den 29 april 1883 erhållit afsked på den grund att han förlorat ena benet. Den 1 juni 1883 hade Andersson antagits som

daglönare vid flottans varf i Karlskrona och från berörda anställning den 31 maj 1911 entledigats, därvid han erhållit det vitsord att han under tjänstetiden sig redligt och väl skickat. Andersson hade vid afskedstagandet tillerkänts en årlig pension af 400 kronor. Andersson, som åtnjöte medborgerligt förtroende, hade hustru och en son att försörja, befunne sig i knappa omständigheter och vore i behof af understöd.

Smälänning, som vore född den 27 oktober 1839, hade varit i tjänst vid flottan samt därifrån den 2 juli 1901 afskedats. Han åtnjöte från flottans pensionskassa årlig pension till belopp af 67 kronor. Smälänning och hans hustru vore medellösa samt på grund af ålder och sjuklighet oförmögna att genom arbete försörja sig. Smälänning vore välfrejdad.

Ljungström, som vore född den 12 september 1845, hade under en tid af 37 år och 5 månader tjänat vid flottan och den 2 maj 1901 erhållit afsked. Vid afskedstagandet hade meddelats honom det vitsord att han under tjänstetiden skickat sig redligt och utmärkt väl. I likhet med Smälänning åtnjöte Ljungström från flottans pensionskassa i årlig pension 67 kronor. Ljungström, som ägde medborgerligt förtroende och vore känd för ett hedrande uppförande, vore i behof af understöd, enär hans arbetskrafter betydligt aftagit och hans hustru sedan flera år tillbaka på grund af »lamslag» vore oförmögen att sköta makarnas hem.

Fäste, som vore född den 23 augusti 1856, hade varit i tjänst vid flottan i 11 $\frac{1}{2}$ år och den 7 november 1886, af anledning att han vid förrättad kassationsmönstring i anseende till luxation af vänstra tummen befunnits till vidare kronans tjänst oduglig, erhållit afsked med vitsord att han under tjänstetiden skickat sig redligt och väl. Fäste åtnjöte icke någon pension. Fäste hade under år 1911 såsom ägare af en fastighet varit bevillningstaxerad till belopp af 1,700 kronor. Då han emellertid hade skuld å nämnda fastighet, stor familj att försörja och en sjuklig hustru, vore han i behof af understöd. Fäste åtnjöte medborgerligt förtroende och vore känd för ett hedrande uppförande.

Hansson, som vore född den 6 april 1856, utnämndes till underofficer af 2:a graden den 9 maj 1892 och till flaggunderofficer den 31 december 1901. Han erhöll den 6 oktober 1911 afsked från tjänsten och hade tillerkänts en pension af 1,082 kronor 52 öre för år. Hansson och hans hustru vore ensamma i hemmet. Hansson lede af kronisk magkatarr och gallsten samt kunde på grund häraf ej förbättra sin ekonomiska ställning.

I anledning af vid 1880 års riksdag väckta förslag om nationalbelöningar åt deltagarne i den med ångaren Vega fullbordade kring-

seglingen af Asien hade samma riksdag beslutat att såsom en gärd af det erkännande, hvarmed svenska folket hyllade förtjänsten af ett stort och lyckligen utfördt värf, dels anvisa åt ifrågavarande expeditions ledare professorn A. E. Nordenskiöld och fartygets befälhafvare dåvarande kaptenen i Kungl. flottan A. A. L. Palander ett årligt anslag af 4,000 kronor för dem hvardera att utgå från och med år 1881 under deras återstående lifstid, dels ställa till Kungl. Maj:ts förfogande på extra stat för år 1881 ett belopp af 50.000 kronor att af Kungl. Maj:t användas till lämpliga belöningar åt öfriga deltagare i expeditionen. Jämlikt nådigt bref till statskontoret den 7 maj 1880, hade Kungl. Maj:t förordnat bland annat, att af berörda anslag å 50,000 kronor åt en hvar af ofvannämnda Ingelsson, Andersson, Smälänning, Ljungström, Fäste och Hansson skulle utgå ett belopp af 1,000 kronor.

På sätt ofvan omförmälts vore Andersson, Smälänning, Ljungström och Fäste, af hvilka de tre förstnämnda hunnit en ålder af öfver 60 år, för sin utkomst i behof af understöd. Hvad Ingelsson vidkomme, borde, vid det förhållande att han vore intagen å försörjningsinrättning och såsom sinnessjuk med saunolikhet för all framtid måste åtnjuta anstaltsvård, för honom understöd icke behöfva ifrågakomma; däremot påkalades sådant för hans hustru, enligt hvad som inhämtades af det rörande henne af vederbörande pastor utfärdade intyg.

Det geografiska stordåd, som genom ångaren Vegas färd längs Asiens norra kust utfördes, spridde glans öfver Sverige och väckte beundran i alla länder. Med hänsyn härtill syntes svenska staten böra sörja för att icke någon af dem, som deltagit i denna för vår nation så hedrande forskningsfärd och i sin mån medverkat till att företaget lyckligt fullbordades, lede nöd på ålderns dagar. Marinförvaltningen ansåge därför billigheten i hög grad kräfva, att särskilda pensioner bereddades förenämnda Andersson, Smälänning, Ljungström och Fäste. Vidare funne marinförvaltningen rättvist att, då Ingelsson icke lämpligen borde komma i åtnjutande af pension, sådan i stället tillerkändes hans hustru. Pensionsbeloppen syntes böra så tilltagas, att de kunde lämna ett afsevärdt bidrag till ifrågavarande personers försörjning på ålderdomen. Jämlikt nådiga kungörelsen angående pensionering af de vid marinen anställda förmän bland daglönare, sjukvaktare och öfriga daglönare den 25 november 1910 utgjorde högsta pensionsbeloppet för sistnämnda daglönare 450 kronor. Enligt marinförvaltningens mening borde Andersson, Smälänning, Ljungström och Fäste komma i åtnjutande af pensioner till sagda belopp. För hustrun Ingelsson syntes pensionen lämpligen kunna bestämmas till 300 kronor.

Hvad åter anginge Hansson, torde anledning icke förefinnas att åt honom bereda ytterligare pension, då han redan åtnjöte pension till belopp öfverstigande 1,000 kronor om året.

På grund af det anförda hemställde marinförvaltningen om utverkande däraf, att till den nu församlade Riksdagen blefve aflåten nådig proposition om beredande af årliga pensioner å allmänna indragningsstaten åt en hvar af timmermannen Sven Andersson, förre båtsmanskorpralerna Carl Nyström Smälänning och Carl Jonsson Ljungström, förre båtsmannen Per Olof Johansson Fäste samt förre eldaren Olof Ingelssons hustru Sofia Charlotta Jönsson att utgå med 450 kronor till de fyra förstnämnda samt med 300 kronor till hustrun Ingelsson under deras återstående lifstid.

Statskontoret.

Efter i ärendet erhållen remiss har statskontoret inkommit med underdånigt utlåtande af den 14 mars 1912 och däri anført följande.

Genom 1880 års Riksdags beslut och nådiga brefvet den 7 maj samma år hade deltagarna i ångfartyget Vegas expedition åren 1878—1880 erhållit belöningar såsom en gärd af erkännande från nationens sida. Om några ytterligare belöningar kunde nu ej blifva fråga, utan det gällde endast att bereda understöd, där behof af sådant kunde anses föreligga, så att icke någon af deltagarna i omförmälda expedition på ålderdomen lede nöd eller nödgades anlita fattigvården för sitt uppehälle.

Utgående från sådan uppfattning af frågan ansåge statskontoret i likhet med marinförvaltningen, att något understöd åt flaggunderofficeren Hansson, hvilken vore i åtnjutande af pension från flottans pensionskassa till belopp, öfverstigande 1,000 kronor, icke borde ifrågakomma. Jämväl förre timmermannen Andersson samt förre båtsmanskorpralerna Smälänning och Ljungström uppbure pensioner af statsmedel. Med hänsyn till det obetydliga beloppet af hvad i sådant afseende åtnjöt af de båda senare, torde icke vara något att erinra mot förslaget att åt dem bereda ytterligare pension å 450 kronor eller samma belopp, som vore föreslaget för förre båtsmannen Fäste, hvilken icke vore i åtnjutande af pension. Hvad däremot beträffade förenämnde Andersson, som i pension redan uppbure 400 kronor, ville det synas statskontoret, som om, med hänsyn till föreliggande intyg om behof af understöd, sådant väl borde beredas men till lägre belopp än för de öfriga; och hölle statskontoret före, att mer än 300 kronor icke borde såsom ytterligare pension åt Andersson anvisas.

Vidkommande slutligen förre eldaren Ingelsson, framginge af hand-

lingarna, att han såsom obotligt sinnessjuk vårdades å Stockholms allmänna försörjningsinrättning, samt att han troligen alltjämt komme att blifva i behof af anstaltsvård. Under sådana förhållanden torde, såsom marinförvaltningen framhållit, något understöd för hans egen del icke kunna ifrågakomma. Ehuru icke utan tvekan ville statskontoret dock med hänsyn till de särskilda omständigheterna i detta fall biträda marinförvaltningens förslag, att understöd i stället bereddades Ingelssons hustru; och hade statskontoret icke något att erinra mot det i sådant afseende föreslagna beloppet.

På grund af hvad sålunda anförts hemställde statskontoret i underdånighet, det täcktes Kungl. Maj:t i nådig proposition föreslå Riksdagen medgifva, att en hvar af förre timmermannen Sven Andersson, förre båtsmanskorpralerna Carl Nyström Smälänning och Carl Jonsson Ljungström, förre båtsmannen Per Olof Johansson Fäste samt förre eldaren Olof Ingelssons hustru Sofia Charlotta Jönsson måtte under sin återstående lifstid få uppbära årlig pension å allmänna indragningsstaten att från och med år 1912 utgå till hvardera af Andersson och Ingelssons hustru med 300 kronor samt till en hvar af de öfriga med 450 kronor årligen.

Det torde väl knappast råda mer än en mening därom att det bör tillkomma svenska staten att sörja för att de män, som deltog i ångfartyget Vegas berömda färd rundt Asien och Europa samt därigenom bidrogo till att sprida glans öfver det svenska namnet, på ålderdomens dagar ej må sakna medel till lifsuppehälle för sig och de sina; och finner jag mig alltså böra i likhet med ämbetsverken förorda, att understöd må beredas förre timmermannen Andersson, förre båtsmanskorpralerna Smälänning och Ljungström, förre båtsmannen Fäste och förre eldaren Ingelssons hustru.

Departements-
chefen.

Hvad beträffar beloppen af de understöd, som böra utgå, ansluter jag mig till hvad statskontoret härutinnan föreslagit; och får jag fördenskull i underdånighet hemställa, det täcktes Eders Kungl. Maj:t föreslå Riksdagen medgifva,

att en hvar af förre timmermannen Sven Andersson, förre båtsmanskorpralerna Carl Nyström Smälänning och Carl Jonsson Ljungström, förre båtsmannen Per Olof Johansson Fäste samt förre eldaren Olof Ingelssons hustru Sofia Charlotta Jönsson må under sin återstående lifstid uppbära pension å allmänna indragningsstaten att från och med år 1912 utgå till hvardera af Andersson och hustrun Ingelsson med 300 kronor samt till en hvar af de öfriga med 450 kronor årligen.

Till hvad departementschefen sålunda hemställt täcktes Hans Maj:t Konungen, på tillstyrkan af statsrådets öfriga ledamöter, lämna bifall; och skulle proposition till Riksdagen aflåtas af den lydelse en vid detta protokoll fogad bilaga utvisar.

Ur protokollet:

Jacob Seth.
